

K e b y p r í r o d a v e d e l a r o z p r a v a t

Ekologické příběhy pro nejmenších

Mgr. Ivana Mihalďová
logopéd

Neurologická klinika

Ústredná vojenská nemocnica SNP - fakultná nemocnica v Ružomberku

2021 ©

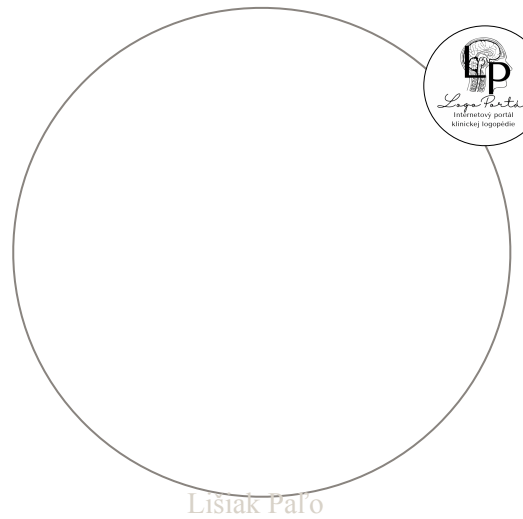
LogoPortál — Internetový portál klinickej logopédie
logoportal.org

V prípade otázok ma kontaktujte

ivana.uvn@gmail.com

Čudná vec s otvorom

Lišiak Paľo

Hlboko v lese býval vo svojej útulnej nore pod zemou lišiak Paľo. Paľo žil v krásnom zelenom lese plnom stromov, kvetov a malých jazierok. Ako každý deň i dnes sa rozhodol poprechádzať, aby videl všetky krásy tohto lesa.

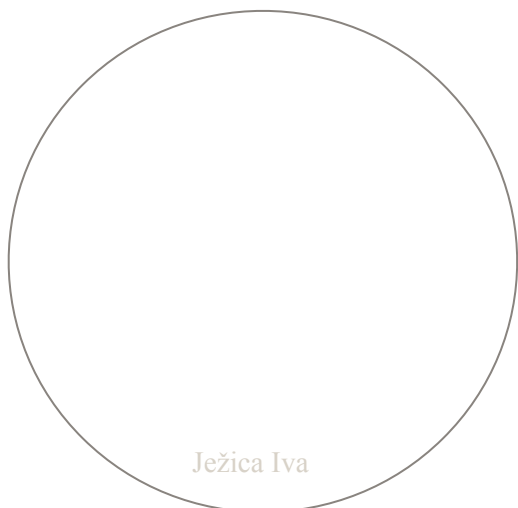
Lišiakova nora a jej okolie

Ako tak kráčaľ, zrazu zbadal niečo ležiace na zemi. Takúto vec nepoznal. Nikdy ju nevidel. Oňuchal ju a zistil, že tá vec má akýsi otvor. Strčil do nej svoju malú hlávku, aby sa poriadne poobzeral čo tam vlastne je. Keď tu zrazu ho to čudo chňaplo a nevedel sa z neho dostať von!

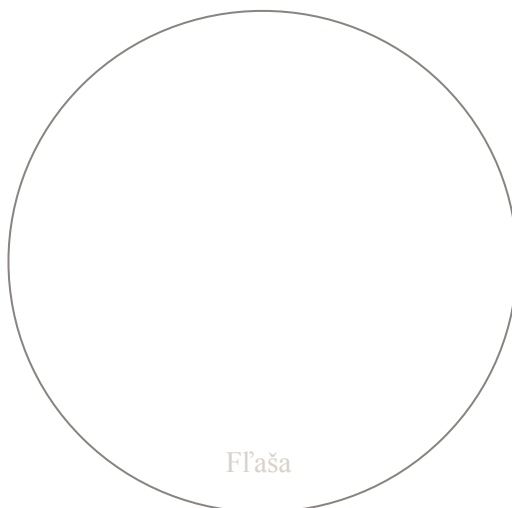
Začal pobeťovať kde tu a snažil sa túto nepekňú vec z hlavy strhnúť. Pomáhal si labkami, vrtel sa, narážal do stromov, no nič mu nepomohlo vec z hlavy dostať! V zúfalstve si sadol a začal nariekať.

Keď tu zrazu vykukla spopod lístia dobrá priateľka Iva — ježica — a tá predsa dobre poznala túto vec! Bola to fľaša! Svojimi drobnými labkami uchopila fľašu a vyslobodila kamoša Paľa.

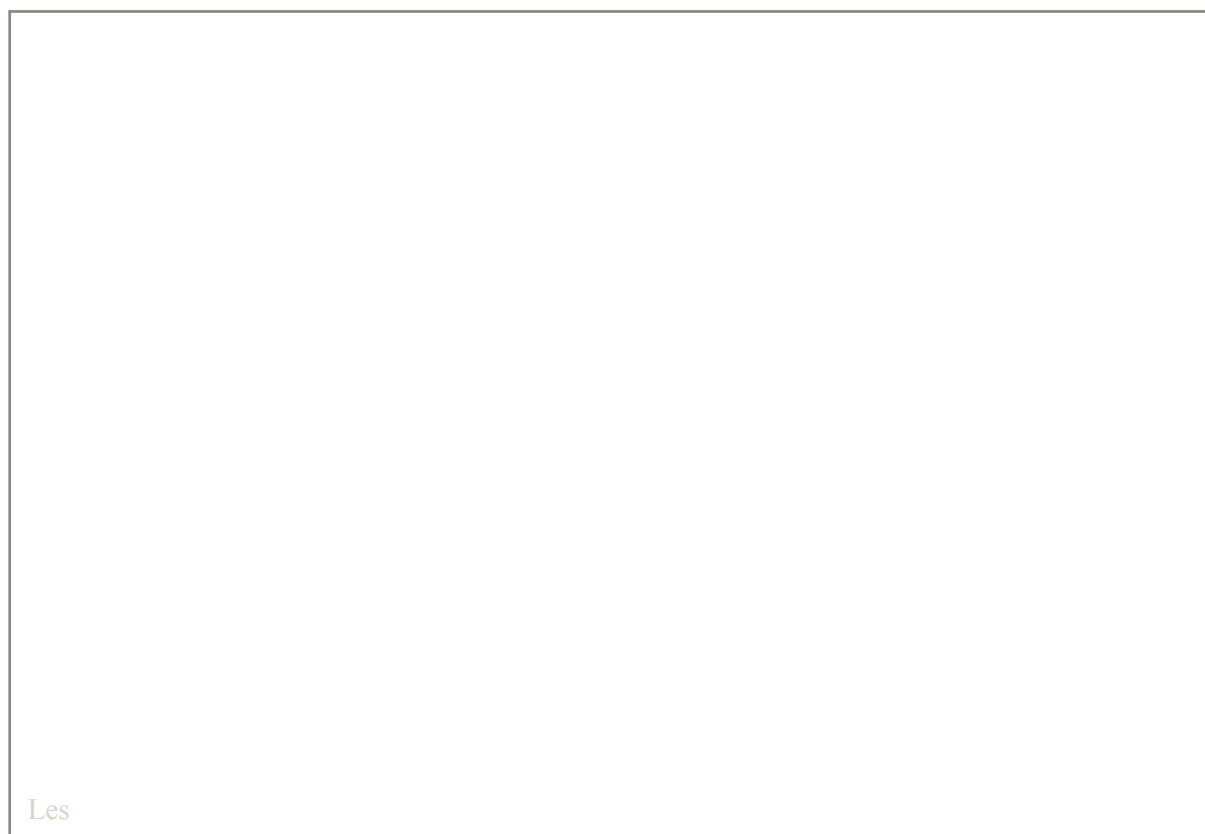

Ježica Iva

Fľaša

Nakoniec sa spoločne vybrali zahodiť fľašu do žltého koša, tam, kde právom patrí. Tak oslobodili svoj krásny les od niečoho, čo tam určite nemá čo robiť.

Les

Otázky

Môže sa lišiak s ježom v tomto príbehu kamarátiť?

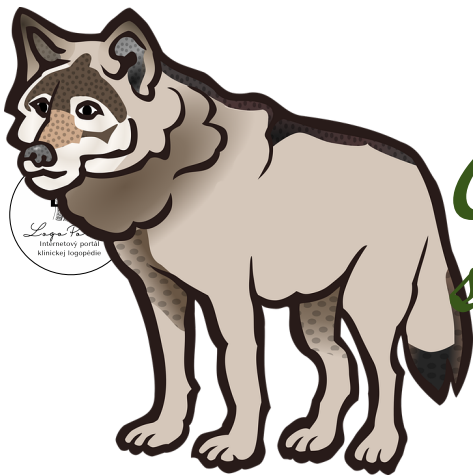
Čo myslíš, ako sa cítil lišiak, keď mu uviazla jeho hlávka vo fľaši?

Ako by príbeh asi pokračoval, keby sa ježo neobjavil?

Čo by si robil Ty, keby si našiel fľašu v lese na zemi?

Kto tam mohol nechať tú fľašu? Prečo to asi urobil?

Do akého koša patrí plastová fľaša?

Čo sa mi to stalo s labou?

Vlk Ferdinand

Bol to jeden chladný jesenný deň. Dokonca akoby sa zdalo, že kde tu už aj vločky padajú z tých napuňňaných oblakov na vlčkov nos. A to si myslel, že keď sa skryje pod rozkošatenou borovicou, nebude ani chýru ani slychu po studenom počasí.

Borovica

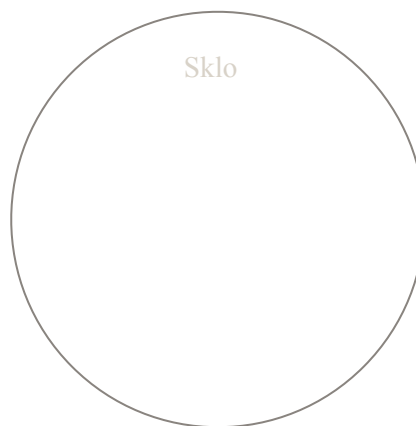
Asi tak po dvadsiatej kvapke, ktorá pristála na jeho už zamrznutom nose, sa vlk Ferdinand konečne odhodlal vstať. Ponaťahoval sa, zívól a poobzeral sa vôkol seba. Videl zasnežené vrcholky hôr, stromy bez lístia a dáku kopu oblakov na oblohe. Vybral sa teda lesným chodníčkom pozrieť kamarátov do vedľajšieho lesa.

Zasnežený les

Zrazu — z ničoho nič — zaskučal, podskočil a ostal sedieť akoby prikovaný! Obzrel sa a videl na zemi červené kvapky.

“To som ešte nezažil — červený dážď?” vravel si.

Chvíľu sedel, keď zrazu pocítil obrovskú bolesť vo svojej pravej labke. A keby len to! Z nôžky mu trčalo niečo, čo tam nemalo byť! Bolo to veľmi ostré, priesvitné a tvrdé. Celý vystrašený začal skučať, triasť labkou, oblizovať ju, no nič nepomohlo.

Na strome však pristál drozd Vlado, ktorý bol práve na svojej obednejšej obhliadke lesa. Zletel k Ferdinandovi, obzrel to čudo čo vytrčá z jeho labky a usúdil, že je to niečo, čo ľudia volajú sklo. Opatrne zobáčikom vytiahol tento sklený štvorček z laby uboleného vlka a odletel s ním neďaleko k zeleným košom.

Vrátil sa späť za Ferdinandom s lístkom skorocelu, ktorý starostlivo uchovával. Zázrak. Do chvíľky bolesť ustúpila. Vlčko sa drozdovi poďakoval a unavený sa rozhodol vrátiť pod svoju milovanú borovicu. Spokojný Vlado zase zamieril na obliadku zvyšku lesa.

Môžu sa Vlk s drozdom v tomto príbehu kamarátiť?

A ... môžu sa Vlk s drozdom kamarátiť v reálnom živote?

Ako by príbeh skončil, keby sa neobjavil drozd?

Vieš ako vyzerá skorocel? Nakresli ho.

Aký mohol byť mesiac v roku?

Spoznal by si drozda v prírode?

Ako sa cítil drozd, keď pomohol vlkovi?

Už si sa niekedy porezal? Čo sa stalo?

Pristál mi na pichliači papier!

Bol krásny jesenný deň. Fúkal príjemný vietor a zo stromov padali listy. Poletovali zo strany na stranu, šuchorili vo vetre a hľadali si na zemi svoje miesto. Ešte pred chvíľou si naša priateľka Iva spokojne pochrapkávala pod lístím. Vietor však i tieto rozfúkal a vyhnal ježicu upratať si pred svojou kôpkou lístia, ktorú rada nazýva útulným domovom.

Kopa lístia a jež pod ním

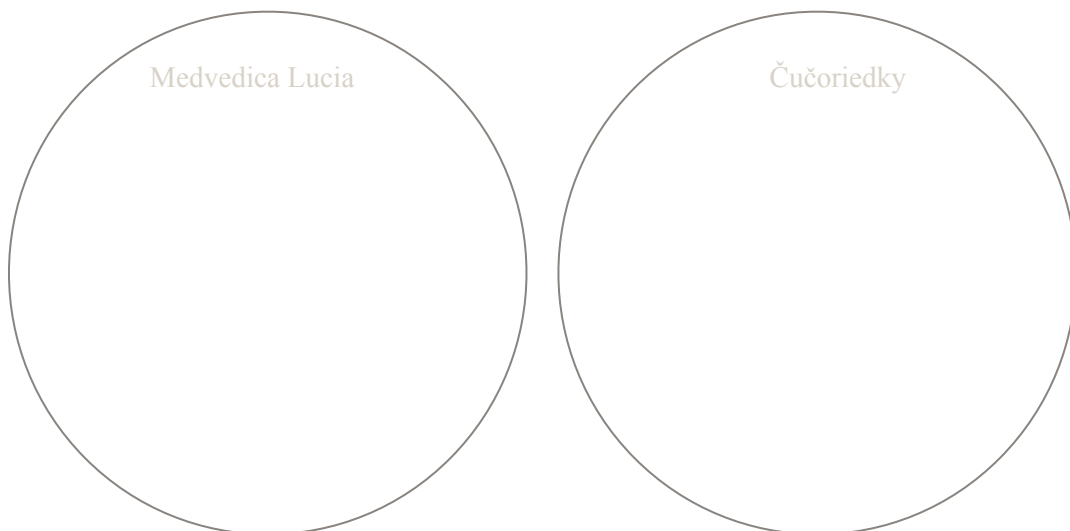
Zobrala metlu a hor sa do upratovania! Fučala, vzdychala, metlou zametala všetko čo jej pod svoje malé labky prišlo. Keď tu zrazu — všade okolo nastala tma! Vyľakaná Iva pustila metlu z rúk a chcela si popretierať oči, či jej reku ešte stúžia. Zistila však, že jej niečo veľké pristalo na hlave a ešte čo horšie — nevie to dostať z pichliačov preč. Gúľala sa, behala zo strany na stranu, labkami si ohmatávala celé telo, no nie a nie tú vec zo seba dostať.

Papier

Metla

Vtedy ako zázrakom išla okolo medvedica Lucia, ktorá si hľadala niečo pod zub. Možno nejaké čučoriedky, či med. Keď zbadala poletujúcu Ivu s papierom na hlave, začal sa prenáramne smiať. Ved' áno. Tej sa to povie! Tá je veľká, tej taký papier neublíži. Ale chudák ježica sa už hodinu trápi s jedným malým papierom. Medvedica podišla k ježice a pozúrom jej papier stiahla z očí i pichliačov. Ešte šťastie! Ved' Iva už pomaly začala veriť, že oči niekde vytratila. Našťastie ich mala tam kde patria — to papier bol ten problém !

Vďačná ježica utekala do nory zobrať Lucii svoje nazbierané čučoriedky. Medvedica sa cestou domov ešte zastavila pri modrom koši zaniest' papier.

“No čo už si tí ľudia ani papier nevedia vyhodit' do toho koša?!” pomyslela si a odišla na pokojné miesto zjesť svoje čučoriedky.

Bol to zase fajn veterný deň.

Môžu sa medved' s ježom v tomto príbehu kamarátiť?

Myslíš, že je ježica na ľudí nahnevaná?

Čo myslíš, ako sa cítila Iva, keď jej pristál papier na hlave?

Ako by príbeh asi pokračoval, keby sa medvedica nebola objavila?

Čo by si robil Ty, keby si našiel papier na zemi?

Čo robievaš na jeseň ty?

Čo sa deje na jeseň s prírodou?

Ako je možné, že sa medvedica nebála ísť ku košom zahodiť papier?

Kam ma to nesieš ?!

Vedra Kamila zbožňuje svoju rieku! Voda v nej je priehľadná, môžeš vidieť až na úplné dno. Rieka jemnučko obmýva brehy, kde si Kamilka rada vylezie a vyhrieva sa na slnku. Najradšej má ale plávanie na chrbáte, bruchom hore! Vyzerá to smiešne — ona to vie — ale je to veľmi upokojujúce. Keď sa nechá unášať prúdom, dôjde až na otvorené jazero — krásne jazero medzi horami.

Oblúbená rieka a jazero vydry Kamily

Aj dnes sa takto hore bruchom premávala riečnymi prúdmi. Čo ju ale čakalo — netušila! Prúd ju zaviedol na neznáme miesto plné odpadu! O tomto mieste už počula od prieskumníka Vlada drozda, ale netušila, že je tak blízko.

Odpad v rieke

Odpad v rieke

Odpad v rieke

“Aaaaaaaaaaaaaaa”, skríkla Kamila!

“Nemôžem sa hýbať! Nemôžem plávať! Nemôžem sa vynoriť!”

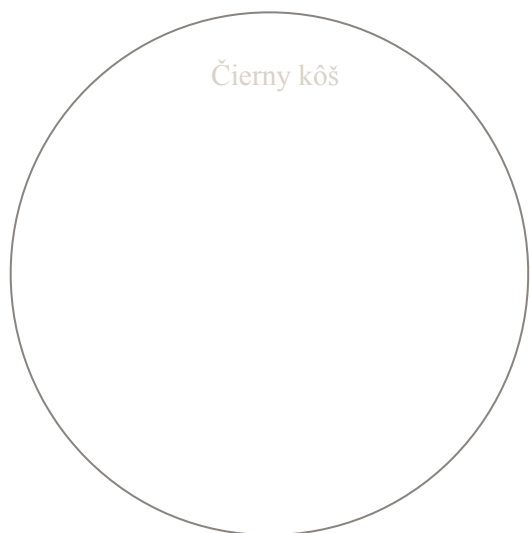
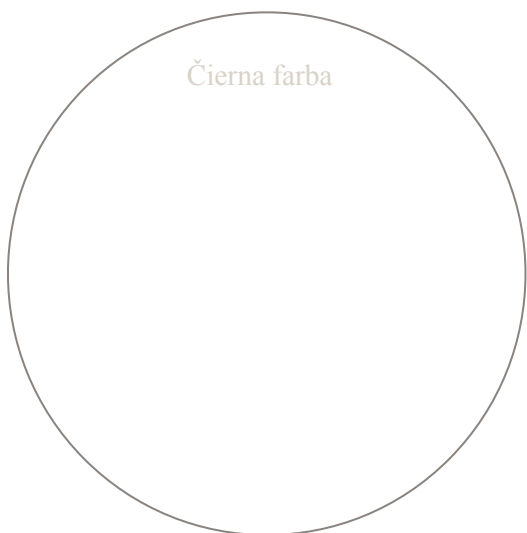
Nešťastná vydra sa zamotala do siete, ktorá si slobodne plávala v rieke. Nepomohlo nič. Snažila sa vyplávať na hladinu, trepala sa, no sieť ju ťahala stále hlbšie na dno.

Ešteže to bol taký horúci letný deň! Vlk Ferdinand totižto načisto vysmädol. Rád chodí k tejto rieke. Dnes sa mu však naskytol veľmi smiešny ale aj smutný pohľad. Trepotajúce sa chlpaté čudo!

“Kamilaaaaa! Nehýb sa! Nehýb sa Ti vravím!”

Vlk schmatol vystrašenú vydričku za trčiacu sieť a vytiahol ju na breh. Ostrými zubami porozhrýzal sieť a Kamila sa mohla konečne voľne hýbať.

Kamila — celá od radosti — sa hodila Ferdinandovi okolo krku, vystískala ho a poďakovala sa. Labami chytila sieť a hybaj hľadať čierny kôš! So sieťou sa už nechcela stretnúť.

Môže sa vlk s vydrou v tomto príbehu kamarátiť?

Čo myslíš. Vedia v skutočnosti zvieratká rozprávať ako ľudia? Alebo ako vlastne zvieratá medzi sebou komunikujú?

Myslíš, že je Kamila nahnevaná?

Čo myslíš, ako sa cítila Kamila, keď sa zaplietla do siete?

Ako by príbeh asi pokračoval, keby sa vlk nebol objavil?

Čo by si robil Ty, keby si našiel pri jazere alebo rieke odpadky?

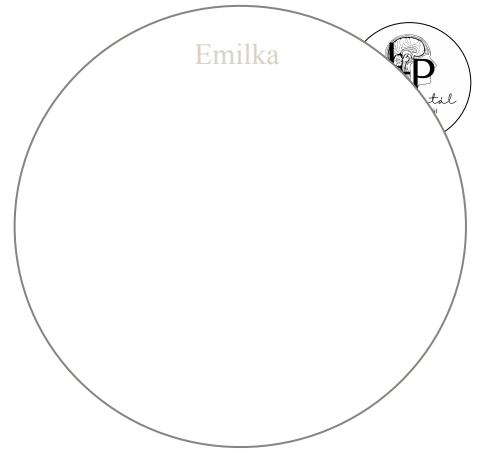
Môžeš sa ako vlk aj Ty napiť z rieky?

Dokáže sieť plávať?

Čo si so sebou vezmeš, keď sa ideš kúpať?

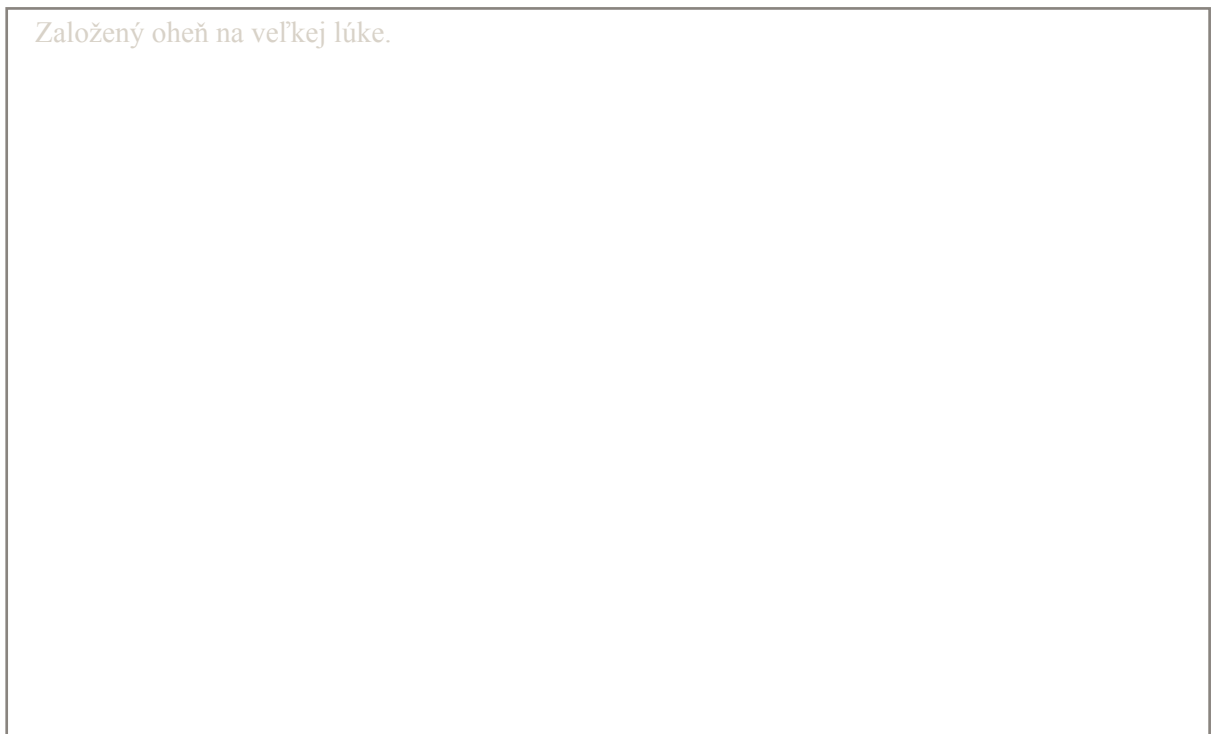
Čože je to za mráčik?

Emilka je včela. Svoj život má veľmi rada. Kamaráti ježica Iva s lišiakom Paľom ju poznajú už od malého vajíčka. O včielkach sa hovorí, že sú pracovité — o Emilke to platí raz tak! Keď zrovna niečo nerobí, lieta ako bláznivá všade naokolo. Poletuje z kvetu na kvet, ovoniava, kúpe sa v peli, pozoruje oblaky. Niekedy si sadne na okno ľudského domu a pozoruje, čo sa tam deje.

Dnes sa rozhodla preskúmať okolité lúky. Niežeby ich nevidela už najmenej 100x, ale práve dnes z jednej lúky videla stúpať k oblohe čierny mrak. Myslela si, že to je dažďový mrak. Nevedela, že mraky sa držia omnoho vyššie a že táto divná vec bol vlastne dym. Veľmi rýchlo si všimla, že dym vychádza z ohňa, ktorý ničí všetko naokolo. Chcela vedieť, či sa jej ešte nepodari zachrániť nejaké kvietky, a tak vletela priamo do dymu ... a celé to začalo.

Založený oheň na veľkej lúke.

Akosi sa jej začala motať hlava, zatmelo sa jej pred malými očkami a strácala rovnováhu. Letela už len tak — voľným pádom. Nevidela si ani pred vlastný noštek.

Ale vieš čo sa stalo? Okrem zvieratiek a dobrých ľudí sú tu ešte ďalší kamaráti, ktorí prírode pomáhajú. Je ňou príroda sama. Sú to rieky, moria, dážď, vietor alebo aj oheň. Kamilke prišiel tentokrát na pomoc dážď. Nemohol sa ale zdržať príliš dlho, aby jej krídelká nerozmočil. Pokropil zem, zahasil oheň a dym sa rozplynul.

Dážď

Unavená Emilka sa uložila na list alchymilky a zaspala. Slniečko ju osušilo a keď sa zobudila, bola úplne zdravá a v poriadku. Cestou domov si všimla tabuľu s nápisom: “Prísny zákaz zakladania ohňa v národnom parku.” Povedz mi kamarát, prečo by niekto založil oheň na takomto mieste?

Čo robíš cez deň najradšej Ty?

Kto založil na lúke oheň?

Čo myslíš, ako sa cítila Emilka, keď vledela do dymu?

Ako by príbeh asi pokračoval, keby sa nebol objavil dážď?

Čo by si robil Ty, keby si videl horieť na lúke oheň?

Už si bol niekedy na horách? Ako to tam vyzeralo?

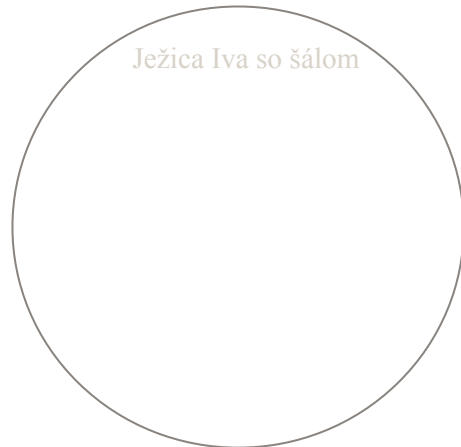
Ako si sa tam cítil? Čo si tam počul?

Čo si so sebou vezmeš, keď ideš na výlet do hory?

Vieš čo je to alchymilka? Ja Ti to rád poviem ...

Vedia ježe lietat' ?

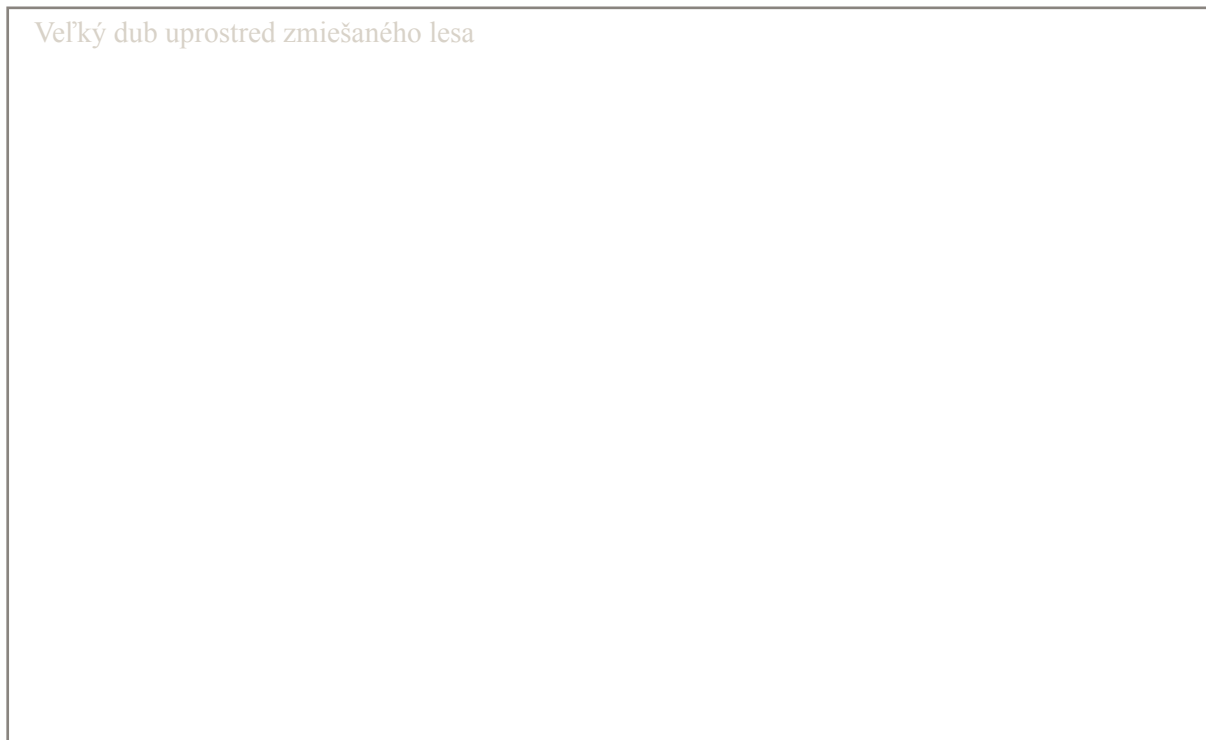

Je jeseň a počasie stále chladnejšie. Iva sa teda rozhodla, že je ten správny čas na každoročné hľadanie kôpky lístia, v ktorej prečká zimu. Vyzbrojila sa svojim milovaným šálom, ktorý dostala na narodeniny od lišiaka Paľa a vykročila do lesa.

“Začnem pri starom dube,” hovorí si, “tam je vždy voľné miesto.”

Starý dub stojí uprostred lesa a je obrovský! Keď tam ale Iva dorazila, zistila, že dub je už od leta zabratý mnohopočetnou rodinkou Ježových z juhu. Zobrala sa teda smerom k malému smreku, neďaleko od dubu. Tam však bohužiaľ natrafila na ten istý problém. Karol, asi najväčší jež v lese, už miesto pred smrečkom zabral.

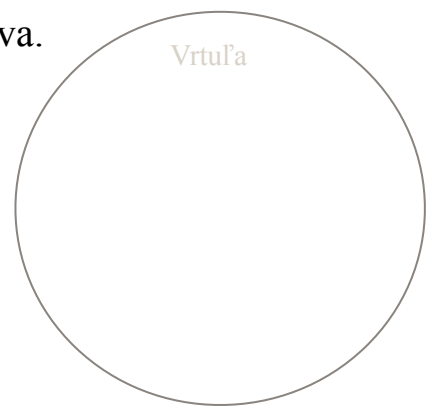
Veľký dub uprostred zmiešaného lesa

Vybrala sa teda ježica Iva ďalej do hlbokého lesa.

Ako tak kráčala, zbadala veľkú budovu. Nevedela, čo ju tam čaká. Keď prechádzala okolo múru, najprv sa jej vo vetre zdvihol nový šálik a keď urobila ďalšie dva kroky dopredu, cítila obrovský tlak vetra! Z múra na ňu pozerala obrovská vrtuľa, ktorá pomáhala pri chladení a bola práve zapnutá. Z celej sily sa snažila pretlačiť ten silný prúd vzduchu, malou hlavou sa tlačila dopredu a veruže aj fučala ako lokomotíva.

“Eeeeeech,” snažila sa pomôcť si aj kričaním.

Prišla záchrana! Keď už si myslela, že isto odletí do nebies za priateľom drozdom Vladom, štuchla do nej medvedica Lucia, aby jej z vetra pomohla. Viete. Ježe to majú v tomto trošku ťažšie. Musia sa naučiť, ako a kedy sklopiť svoje pichliače. Nie všetci im chcú ublížiť a nie vždy potrebujú na pichliače napichnúť jablká. Ale medvedicu Iva poznala, preto pichliače rýchlo stiahla, aby ju mohla Lucia odkotúľať.

Keď už bola v bezpečí, poďakovala sa jej za záchranu.

“Chod’ skúsiť rodinu Staronových. Tí nechávajú pre ježkov každú jeseň pod stromom kopu lístia,” poradila ježici Lucia.

Po hodinke cesty bola Iva konečne u Staronových, kde ju naozaj čakala krásna kôpka čerstvo nahrabeného lísia. Potešila sa, prikryla sa šálom a uložila sa na zimný spánok.

Nosia zvieratká bežne oblečenie? Ak áno, ktoré? Prečo myslíš, že

ľudia obliekajú svoje zvieratká do oblečenia?

Vieš, aký je to zmiešaný les? Skús si taký aj nakresliť. Rastú tam aj

jablone?

Toto bude ťažká otázka, ale porozmýšľaj. Prečo ľudia začínajú

stavať rôzne fabriky a firmy aj na lúkach či v horách?

Ako by príbeh asi pokračoval, keby sa neobjavila medvedica?

Čo si so sebou vezmeš, keď ideš na výlet do hory?

Vieš aké plody má dub? Nájdí si v knižke aj spolu so mnou! Už si to

niekedy videl? Skúsme ich nakresliť a možno aj nájsť vonku.

Nikto nechce ostať sám

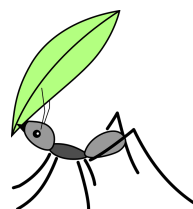
Hlboko v lese, vo vysokom strome, býva sova Hanka. *“Byť sovou je ťažké.”* Premýšľa sova. *“Všetci sa ma boja. Takým ježkom je hej! Tí sú malí, milí a všetci ľudia kričia jeeeej keď ich zbadajú. Ale ja — cítim sa sama.”* Schúlila sa do svojich krídel a zahrievala sa perím. Sama.

Všetko vyzeralo pokojne až do chvíle, keď sa Hanka prebudila na silné otrasy! Celý jej domov sa triasol a ona rozospatá si ani neuvedomila že už aj padááá! Spadla z obrovskej výšky až na zem. Tam ju čakal nemilý pohľad! *“Človek!”* hovorí si. Ujo drevorubač, ktorý sa chystal zrúbať jej strom — sa vyľakal úplne presne tak isto. Skríkol, *“sova!”* Utekal čo mu nohy štačili. Čoho sa zľakol — nevedno. Sova Hanka ostala ležať na zemi ... s poraneným krídlom. *“To je koniec.”* Pomyslela si.

“Halooo.”

Sova ostala ako obarená — vari sa jej to zdá? Alebo už je v nebi?

Strom so sovím hniezdom

“Haloooo. Tu dole!”

Prekvapená Hanka pozrie pod seba a vidí mravca Vincenta aj s celou jeho partiou. On sa jej nebojí? Ved’ by ich mohla jedným šmahom rozfúkať navšetky svetové strany! Čudné.

“Videli sme, čo sa Ti stalo a priviezli sme pomoc. Hlavne sa neboj. Sú to dobrí ľudia. Pozorne ich sledujeme už niekoľko mesiacov a musíme uznať — prešli previerkou! Sú slušní, vo voľnom čase čistia prírodu a majú radi zvieratá.”

“Tak to je už naozaj zvláštne,” hovorí si sova. *“Oni mi prišli pomôcť?”*

Skutočne! Z húštie vyšla dokonca celá rodina aj s nejakým pánom, čo má veľký znak labky na bunde. Bola to rodina Staronových aj so zvieracím záchranárom! Pozorne sledovali cestičky mravcov, až sa dostali k zranenej Hanka. Tá sa najprv tísila k stromu a mala strach! Ale ľudia to boli skutočne milí a teda sa rozhodla! *“Budem im veriť!”*

Nechala sa zdvihnúť, vyhladkať deťami, dokonca aj ošetriť veterinárom v meste.

Po pár dňoch sa plne zotavila a pán záchranár ju zanesol naspäť na svoje miesto. Chvalabohu — strom ostal stáť! Konečne mohla vzlietnuť a pozrieť na svet zhora. A keby len to! Odvtedy sa už nikdy necítila tak sama. Vedela, že má svojich priateľov a že svet sa o ňu postará.

Ako sa sova Hanka cítila na začiatku príbehu? Ako sa cítila na konci príbehu? Čo jej pomohlo?

Myslíš, že sa môže v lese rúbať? Ak áno — môže sú rúbať všade?

Čo by sa stalo, keby sme my ľudia vyrúbali všetky lesy? Všetky stromy? Čo by sa stalo s nami ľuďmi, prírodou a zvieratkami?

Vieš čo robí veterinár?

Aké poznáš sovy?